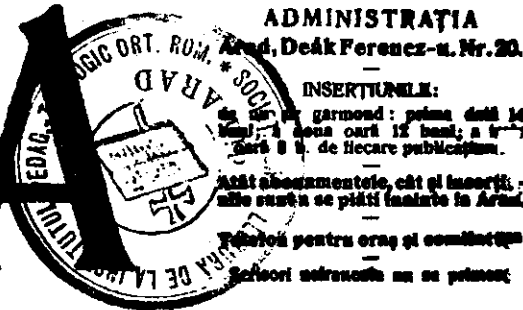

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un garmond: prima dată 10
bani; a doua oară 15 bani; a treia
oară 20 de fiecare publicație.

toate abonamentele, cât și inserțiile,
nu se pot plăti înainte în Arad.

Prețurile pentru oraș și comitate

Scrierile adresate nu se primesc

O PAGINĂ DIN ISTORIA PRESEI MAGHIARE.

Din vremuri îndepărtate deja fiecare aristocrat maghiar își avea Ovreiul său de casă. Acesta era însărcinat cu aranjarea daraverilor — de multe ori murdare. Tot așa, cancelarii și alți înalți dignitari ai țării aveau și ei Ovrei lor, de care se foloseau în diferite treburi.

Obiceiul acesta a rămas până în zilele noastre.

Dintre ministrii cel care s'a folosit și de trei Ovrei d'odată, a fost Széll Kálmán. Adorján dela organul său semioficios venea să-l scoale și să-i aducă noutățile dimineții (pe ale nopții le afla excelența înainte de a se culca); la dejun îi ținea de urit Vészi, (alias Weiss), marele cronicar al tuturor cancanurilor politice, prin condeiul căruia Széll își plasa părerile, pentru cari nu-i venea la socoteală să ia răspunderea: ear la câte un club restaurant întâlnea, din întâmplare, pe Fenyő Sándor, jurnalistul de opoziție de care se slugia.

Dintre toți acești stimați israeliți cel mai cu trecere era însă Fenyő Sándor. El își făcuse stagiul de abil »jornalist« la un ziar guvernamental: »Magyar Hirlap«, și când a trecut proprietar la »Egyetértés«, desigur că nu s'a desbrăcat nici de vechile simpatii nici de apucăturile cari se vede că îi erau a doua natură, ca să nu zicem nărav din fire...

Vorba e că pentru partidul kossuthist noua achizițiune fu fatală. Kossuth Franczi fu silit să părăsească de mai multe ori ziarul la care figurase ca »politikai vezér«; își părăsi acest post — bine retribuit de altfel! — și Eötvös Károly. Scurt: se face în partid o învâlmășeală, din care se nascu o sciziune și un al doilea ziar kossuthist: »Független Magyarországnak«, unde preponderanța o au — creștinii. Într'astea peste »Egyetértés« mai dete cu buclucul cu Dienes Márton, alt onorabil israelit, pe care-l bănuiseră mulți că era Ovreiul de casă al prim-ministrului Héderváry, ori că voia să ajungă; lăcomia i-a stricat însă omenia. Pap Zoltán a depus adică la biroul Camerii ridicula sumă cu care Ovreiul Dienes credea că o să-l cumpere, pe el, deputat get-beget Ungur...

Destul că toate aceste au produs în partidul kossuthist multe încurcături și vulpoiul de Széll își putea ride în barbă de festa ce li-a jucat, prin Ovreiul său, nu numai adver-

sarilor săi kossuthiști, dar chiar și succesurului său — Héderváry.

Mândru de atâta putere și ispravă ce face prin ziarul său, Fenyő s'a dat tot mai mult pasiunii »nobile« (credea el!) de a introduce în misterele »vieții de capitală« tinerele vlăstare, felite eleve la școală. Îndeosebi sub Széll orgiile sale ajunseră secret public. Poliția cunoștea nenumărate casuri, fiecare o crimă abominabilă, dar care nu se putea urmări din oficiu. Și chiar dacă victimele făceau vre-o arătare, Fenyő găsea mijloace de a determina retragerea denunțărilor... Procurorii nu îndrăzneau nici ei să facă greutăți »jornalistului« cu atâta trecere pe lângă toate eselențele...

Fenyő brava lumea, își bătea joc de bunele moravuri și poza pe Catone al vieții publice din țară. Cine dintre Români nu știe, de pildă, cum el se amestecase în viața noastră bisericească, deschizând coloanele ziarului său câtorva nemernici Români, cari neputând stăpâni situația bisericească în virtutea încrederii și votului obștesc, socoteau s'o forțeze prin intrigă meschină și prin mizerabile denunțări... Cine nu știe campania ce a dus-o »Egyetértés« împotriva alesului Diecesei Aradului, cine nu-și poate închipui cam ce motive sunătoare hotărau în acțiunile sale pe Fenyő, care trăia de altfel ca un prinț?... Nemesa însă l'a ajuns.

Maî săptămânile trecute, după-ce el urit bătut în stradă, prins fiind în flagrant, zadarnic bătu la ușa primului ministru Tisza, pe semne pentru a se desculpa, a cere protecție în schimbul te miri a ce promisiune, zadarnic mai brava lumea, plimbându-se ostentativ și luând parte la mesele comune ale deputaților kossuthiști. Lațul se strângea în jurul gâtului său și când simți primejdia, fuga! pe urma lui Dienes!.. Nu isbuti să ajungă însă în America, ci fu prins în Elveția, adus cu escorta și pus la răcoare.

Ear zilele acestea puturăm citi, la știrile mărunte de pe la tribunale, că onorabilul redactor-sel a fost condamnat la 9 luni temniță. Atâta, nimic mai mult. Ahea doar »Magyar Szó« a comentat mai pe larg chestia și a laudat pe juriul cari, cu toată presiunea externă ce s'a făcut de unii și de alții în favorul lui Fenyő, au osândit pe păcătos...

Ian' închipuiți-vă ce vuleț s'ar fi făcut în presa maghiară dacă unui ziarist d'al naționalităților i-s'ar fi întâmplat asemenea rusine!.. Câți articoli și în ce ton s'ar fi scris?!.. Cum s'ar fi aruncat umbră asupra întregii prese române? Și ce capital nu s'ar fi făcut, zicându-se: eată conducătorii națio-

nalităților, eată ce fel de oameni combat politica maghiară!...

Așa însă, că e vorba d'un Schreib Moritz, presa jidovită tace. Ahea cei dela »Alkotmány« și »Magyar Szó«, catolicii și protestanții, au avut curajul să-și exprime bucuria că în fine a fost osândit un jurnalist ovreiu, care de mult și pe vreme îndelungată ar fi trebuit scos din societatea oamenilor onorabili.

Ce însemnează asta? Însemnează, ceea-ce de altfel e notoric de mult, că presa întreagă din Ungaria e în mâna Ovreilor. Dar solidaritatea de rasă este atât de mare între fiul lui Israel, în cât de sigur ei unanim ar osândi și excomunica dintre dânșii pe nesocotitul care și-ar permite, împins de vre-un motiv subiectiv (obiectiv nu se găsește între ei!), să jubileze când unul dintre ei ajunge demascat și condamnat.

Și mai însemnează că presa asta, condusă de ovrei, a viciat până la așa grad opinia publică maghiară, încât aceasta a devenit imposibilă și incapabilă de reacțiune când ar trebui să se producă furtuni sociale și să măture nu numai pe criminal, dar pe toți câți se fac luntre și punte pentru a-l scuza, a-l apăra și — dacă se poate — chiar a-l scăpa.

Unde se va ajunge cu astfel de presă, nu este greu de prevăzut... Bani având, Fenyő și-a permis toate. Făcând guvernului serviciul oneroase, i-s'au iertat multe.

Bani să aibă cine-va și serviciul politice să facă, și va putea în Țeara Ungurească să braveze morala publică... Grație, toate acestea, preseii maghiare jidovite.

Cercurile electorale din comitatul Arad.

Cetitorii noștri își vor aduce încă aminte de o hotărîre a congregației comitatului nostru adusă pe furii într'o ședință, hotărîre care tindea la o nouă arondare a cercurilor electorale din comitat. Am dovedit atunci cu legea în mână, ce revoltătoare nedreptate ni-se face nouă Românilor prin această împărțire și spiritele erau în grad suprem jritate asupra celor dela cârma comitatului, cari se pretează și la astfel de apucături.

Noi Români am recurs împotriva conchuzului comitatului la ministerul de interne, iar deputatul național Dr. Aurel Vlad a adresat în aceasta afacere în 9 Ianuar 1904 și o interpelare. Din Ianuar, ahea acum vine contele Tisza, ca ministru

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plămâni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă.

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să încoeteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

de interne să răspundă. Și a răspuns. Mai meschin nici că putea să răspundă. Știam noi că nimic dela Tisza nu putem aștepta, dar' să fie atât de cinic, să fie atât de ordinar în eludarea evidentă a legii pozitive, pentru asta-l credeam mult mai cult, mult mai cu sentiment de dreptate. Dl Tisza ne-a distrus erii și aceasta iluzie. Bine a făcut. Să ne cunoaștem cel puțin deplin. De aci încolo va putea declama dl Tisza cât va vrea, și cât mai frumos, noi suntem în curat cu dânsul. Și îl vom și trata în consecuență.

Iată răspunsul său:

Onorată Dietă! Domnul deputat Aurel Vlad, în interpelația sa din 9 Ianuar 1904 se jeluște, că comitatul Arad într'un statut organic de curând dezbătut privitor la membrii congregației comitateneze a cuprins dispozițiunii necorepunzătoare legii ș. a. a înființat cercuri sub minim și dincontra a susținut cercuri peste maxim.

În privința asta treaba stă așa, că este adevărat, că comitatul Arad lucrează la un nou statut de organizare, schimbându-se în multe privințe împregiurările s'a ivit necețitatea a reînvi întreaga lucrare. Statutul acesta de organizare nu se estinde însă la o nouă arondare a cercurilor electorale, să estinde la fixarea numărului membrilor congregațional, pentru-că în urma sporirii populațiunii, comitatul a sporit cu 11 inși numărul membrilor congregației dar fără a fi arondat din nou cercurile. Cu privire la arondarea cercurilor n'a făcut numai atâta, că după-ce o comună a comitatului ș. a. *Siria-ungurească* s'a sistatși unificat cu *Siria-românească*, prin urmare cercul *Siria-ungurească* a trebuit asemenea sistat, și *Siria-ungurească* s'a unificat cu *Siria-românească*, ear comunele aparținătoare pân'aci *Siriei ungreștii Galza* și *Măsca* s'au anexat la cel de dînsele mai aproape cerc: *Agrișul*. Afară de aceasta cercul *Covăsințului*, care are 162 alegători și e aproape de alt cerc mic aproape de *Gioroc* a fost unificat cu cel din *Gioroc*. Prin urmare celelalte cercuri au rămas neschimbate, așa precum ele în 1870 au fost alcătuite.

Conced' că dela 1870 încoace relațiunile etnice și numărul alegătorilor ici coala s'au schimbat și se poate, că un cerc ori altul, care atunci a fost cu totul exact alcătuit, azi nu mai corăspunde dispozițiilor legii. Dacă deci azi ar trebui din nou arondate cercurile, o astfel de arondare n'ar putea fi aprobată. După-ce însă — precum bine o știți — în 1892 s'a scos

din vigoare acea dispoziție a art. de lege XXI: 1886, că arondarea cercurilor electorale din 10 în 10 ani să se revideze, eu înțeleg așa lucrul, că în primul rând dela congregație depinde, a judeca dacă află de necețară o nouă arondare ori nu. Unde congregația n'o află aceasta de necețară, eu nu aflu de conșult, a mă amesteca oficial în afacere. Prin urmare nu aflu de lipsă, a face nici un fel de dispoziție nici față de comitatul Aradului, și din punctul acesta de vedere n'am de gând a detrage statutului organic al comitatului aprobarea.

Preșident: Nefiind deputatul interpelant prezent, urmează aducerea de concluz. Ia Dieta la cunoștință răspunsul ministrului, da ori nu?

Nefiind nici o observare declar, că Dieta ia la cunoștință răspunsul ministrului.

Un sat românesc în flacări.

Comuna *Gerboveș* este în cercul *Bozovici*, așa numită *Valea Aimajului* din *Bănat*. Această comună locuită numai de *Români* are cam la 400 numere de case, cu 2000 suflete. Locuitorii sunt foarte sirguincioși, dornici de progres, mai ales, că se mai menține în cât-va spiritul granițarese de odinioară. Deși un element de pace și de ordine, totuși starea lor materială e cam slăbuță, deoarece-ce desființându se comuniunile de casă din vechea graniță, pământul familiar s'a divizat din ce în ce tot mai mult, ast-fel, încât astăzi putem zice, că singuraticile familii au foarte puțin pământ. De aici se explică și numărul mic al celor îndreptățiți la alegerile dietale, cam 25 alegători. Lipsa de pământ i-a îndemnat în repetite rânduri să ceară dela guvern pământ din pădurile erariului, dar zadarnice au fost ori-ce svircoliri.

După aceste necazuri se mai adauge special anul acesta seceta groaznică, ce a nimicit toată recolta de pe câmp. Nu-i porumb, nu-i nutref pentru vite.

În 4 August st. n. c. fiind o căldură colosală, crescând temerea și îngrijorarea țăranilor, au rugat pe preotul să iese cu sfânta procesiune la râul *Nera*, o depărtare cam de 2 kilometri dela sat. Dimineața la orele 8 a. m. un convoi lung de obiduiți, în cântări și rugăciuni înaintau spre locul dorinței. În sat rămăsese numai câți-va copii și moșnegi neputincioși. La casa comunală era judele comunal, vice-notarul și un revisor comitatens, precum și polițiștii satului. Deodată se aude primul strigăt de alarmă, apoi larmă tot mai mare, vaete, țipete de „foc“, „larmă“ „săriri“. La moment se umplură străzile de copii, moșnegi, fugeau, care încotro, își făceau cruce, se

rugau, plâneau. Un aspect îngrozitor. La capul satului flăcările se înălțau din ce în ce tot mai mari, fumul era gros — iar căldura te frigea. Cel dela casa comunală, pompa și câți-va polițiști grăbiră la fața locului. Niște corturari făcură primele încercări pentru a stânge focul. Casa la care a izbucnit focul era acoperită în flăcări, în jurul ei garduri de nuiele uscate, în curte clăi de fân, de paie, cu un cuvânt unde te uiți, numai mijloace de a se lăși focul. Am început se rupem gardurile nemijlocite dar, atunci un vânt de miază noapte vehement suflând, arunca schin-tei departe.

În urma asta deodată a prins fi cărți casa a patra, apoi a cincia și a șeasa mai departe, până-ce un șir de 6 case cu toate dependențele erau în flăcări. O panică grozavă cuprinsese sufletele desperate și îndurerate până la nebunie.

În fine se reîntoarce procesiunea. Și ce aspect dureros în fugă nebună, cu icoanele sfinte în mână, preotul cu crucea, cu evanghelia obosit până la succumbare, grăbește se depună odăjdiiile apoi salvează protocoalele bisericești...

De stîns nu mai era vorbă. Focul se lasă în grija lui Dumnezeu. Ce pedeapsă!!! Fiește care la casa proprie, la averea proprie. Cu po-neve ude se acopere șindila caselor... se scoate tot din case... era o disordine, o învălmășeală de strigăte desnădăjduite... Cu carele se duceau în țarină vase, saci cu grâu, porumb. Vitele alergau pe străzi fără stăpân. Cu un cuvânt tot satul era părăsit... Ear cei mai curagioși, câte un reprezentant din fiește care familie grăbește la fața focului... Vice-notarul în decursul celor întâmplare încunoștințează pe protopretorele! Din comunele învecinate sosesc oameni, pompe, apă de stîns. Vin gendarmii, — protopretorele, notariul etc. Străinii au săvârșit luptă uriașă, dar cu greu foarte cu greu, căci deoparte vântul, de alta — poziția satului, de alta gardurile, de lemn, nutreful adunat, au ajutat lățirea focului, încât 55 de case erau în o mare de flăcări mistuitoare împreună cu dependențele lor.

Întru târziu încetă vântul, iar o vâlșoară, ce strătaie în două satul, purta curentul spre pădure și în chipul acesta isbindu-se flăcările de mulțimea colosală a sălcilor, cu voia lui Dumnezeu. se împedecă arderea și nimicirea întregului sat. Se începu apoi localizarea minuțioasă a focului.

Dela casă la casă pompele și oamenii, cu apă potoliră în fine focul năprasnic. Totuși sub cenușă era încă mult jar.

Drept aceea noaptea viitoare se porunci ca nime să nu doarmă și câte unul din fiește care casă să stea în pregătire cu apă.

Așa a trecut noaptea. Alarmări continue — frică mare chiar și mâne-zi, până ce în fine după

Anton Cehov.

Rusia a pierdut zilele trecute pe unul dintre cei mai eminenți scriitori ai ei, Anton Cehov, care moare în vîrstă de 44 ani, într'o stație balneară străină, cu o reputație de mult timp strălucită ca autor și scriitor și autor de piese de teatru.

La început era medic și în cercetările sale pe domeniul sufletesc e ceva din pornirea doctorului de a răstălmăci și fixa forma sub care se presintă boala.

Își cunoștea țeara ca puțin alții, și Rusia era pentru dînsul ca un imens sanatoriu, al cărui pacienți îi vedea trecînd pe dinainte-î, în clase bine hotărîte; și Cehov se strădănia să ghicească boala celui ce trece, să hotărască în mod cinstit și adevărat ce lipsește pacientului, să explice pricina boalei lui. Alți scriitori ai Rusiei au dorit ca în primul rînd să vindece; cel mai mare dintre dînșii a recomandat, în vederea acestui fapt, cultura cailor, reîntoarcerea la ale naturii și aruncarea pe giră a culturii europenești; Cehov pare a se interesa în primul rînd de stabilirea felului boalelor și a pricinilor lor.

În scrierile sale pare a se simți aerul de spital. Și spitalul în care se mișcă el cuprinde a șasea parte din globul pămîntesc; iubitor al peisagiului l'a inspirat și l'argă stepă rusă întinzîndu-se surizîndă sub cerul palid albăstriu.

Cehov începe ca un caricaturist literar, îndrăsnit fără de margini, atât în novelele cât și în vodevidurile sale.

Nu se dă îndărăt să istorisească istorii veșele, ca aceia despre veduvul Strijkin. Strijkin se întoarce târziu acasă și de și e chircilit, totuși setea nu i-a fost astîmpărată; el știe, că cumnata sa mai are rachiul într'un dulap. Vrea să-și scoată sticla ca să o mai deștepte aprinzînd luminarea. Din greșală trage câte-va bune înghițituri dintr'o sticlă de petrolou, i-se pare că e mușcat de o mie de draci, și în spaima sa trezește pe cumnată-sa.

Aceasta sare în sus plină de furie.

— Ști tu câte parale costă azi gazul?

Plin de groază Strijkin își așteaptă moartea; dar spre dimineață simțindu-se încă în viață, îl cuprinde mândria. Cine duce o viață regulată și cumpătată, pe acela nu-l doboară nici otrava zice el.

— Nu mai vorbi prostii! strigă cumnată-sa era prost gazul, și începe să suspine din nou.

Cu anii scrierile lui Cehov încep a avea o marcă mai dureroasă. Despre ce tratează numeroasele lui cărți? Despre ceea-ce ne părăsește, cedează, nu are răsunset. Se spune, puterile ne părășesc, pământul se scufundă, arma nu are răsunset. În Rusia pământul se scufundă, puterile ne părășesc, și armele nu au răsunset.

Și totuși el, ca și ceilalți mari scriitori ai Rusiei, vede această țară plină de isvoare minunate, fecundă în elemente pline de entuziasm și gata de jertfă.

Dacă în patria sa totul pare că se sguodie din temelie, dacă lumea în loc să meargă înainte se învîrtește în cerc, el își dă mai puțină osteneală, ca să caute pricina în ordinea socială sau în împrejurările politice. Cehov merge

mai adînc și găsește adevărata pricină a raportului actual dintre societate și stat în starea bolnavă a sufletelor.

El formulează o observație foarte curioasă: alți oameni umblă, rusul tip alunecă, își ține picioarele.

Ceea-ce pune bețe în roate țăranului rus e, după Cehov, nu numai ignoranța sa clară, ci și indiferența fatalistă, lipsa de simț practic. Cehov are, de pildă, o delicioasă nuvelă despre un țăran, care se duce la țirg într'un oraș mare, cu vitele sale. Trenul nemergînd regulat, din pricina desordinei de pe linie, el își pierde dela început o mulțime de timp. Vitele sale sunt oprite mai la fie-care stație și înregistrate prin condicți. Stînd de vorbă la nesfîrșit, cu diferiți funcționari cari sunt vinovați de această regulă, ajunge să piarda trenul. În fine, după multe alte peripeții ajunge la locul dorit, și-și vinde boii cu pierdere; se mîngăie însă repede. În oraș unde nimic nu-l poate interesa, își cumpără o mulțime de fleacuri, nimicuri pe cari le-ar fi putut avea tot atât de eftine și în satul său, și apoi se întoarce foarte mulțumit acasă.

Țăranul după-cum îl redă Cehov, stă desorientat, cu mâinile încrucișate, când în mijlocul nopții află că i-s'a aprins casa și nici nu se gîndește să se apuce de stîns; ear când crivățul i-a deschis ușa, atunci înghiață toată noaptea, pentru-că nici un membru al familiei sale nu vrea să se scoale să o închidă.

În clasele superioare aceeași incapacitate și lipsă de energie la momentul oportun. Membrii claselor suprapuse au, ce-i drept ceva mai multă spoială. Dar nici dela dînșii nu se poate

o muncă de 2 zile siguranța se reîntoarță în nefericitul sat.

Dar pare că s'a croit nimicirea comunei noastre! În 8 August de odată au luat foc 2 case. Aceeași frică, aceeași fugă nebună din sat. Fiind însă oamenii în apropiere — focul a fost stăns cu desăvîrșire. Până astăzi toate obiectele din case sunt încă în țarină. Nu cutează nime să doarmă, sau să-și readucă daraverile.

57 familii, total 200 suflete au rămas pe drum fără adăpost, fără hrană.

Anul e greu, secetă mare, cei scăpați de foc asemenea sunt în lipse, totuși însă pentru puțină vreme, li-se distribuie bucate. E dureroasă priveliștea! Copilașii cer de mâncare, ear părinții n'au să le dea. În sat nu se face foc — de teama unei noi nefericiri!

Causa focului nu este cunoscută. Unul susțin, că un copil de 6 ani s'a jucat cu chibrite și ast-fel a aprins niște paie din curte. Alții, că fiind în apropierea primei case incendiate cimiterul, unde se tîmăie mormintele, apoi se pune la cruce jarul cu tîmăia — ar fi purtat vîntul vre-o schintee. Alții susțin iară, că s'ar fi pus anumit foc de niște criminali necunoscuți. Poate cercetarea va reuși să afle cauza adevărată a focului.

Impilatul.

270 suflete românești fără hrană și fără adăpost.

APEL!

În comuna Gêrbovești (cercul Bozovici) la 4 August c. a izbucnit un foc groasnic, care alimentat de vînt și secetă — în decurs de 1 oră a prăbușit în cenușă 57 case cu toate dependențele — așa, încât 57 familii total 270 suflete sunt lăsate pradă foamii, cea mai mare miserie, ce poate năvăli asupra omenirii.

E dureroasă, desperătoare priveliștea aceasta!

Și nu credem că vor exista inimi românești cari să nu se moaie la strigătul de durere și miserie al acestor nefericiți cari în urma incendiului nu au altă dorință, decât „pîne“ și earășii „pîne“.

Fraților de pretutindenți! Têran și Domn, sîrac și bogat — ascultați gemetele desperării Grăbiți cu obolul Vostru, — dovada sentimentului Vostru de jertfă; dați-ne ajutor ca să putem alina suferința unor fii ai poporului.

Inchipuiți-vă mizeria, foamea — dați obolul — și veți avea mîngăiere sufletească!

Eventualele ajutoare să se trimită la adresa „Gerboviceana“ societate comercială pe acți în

stoarce mai mult decât dela trîndăvia țaranului.

Chiar cei mai buni nu au o cumpănă bine stabilită, a sufletului lor; aspirațiunile și modul lor de a lucra contrazic mereu.

Astfel manifestă de pildă mult entuziasm și un nemărginit avînt pentru o idee; totuși acest entuziasm se stinge înainte ca să fi săvîrșit cel mai neînsemnat pas în vederea realizării țelului propus. Au curaj real, nu numai bravură sgomotoasă. și într'un moment dat sunt capabili chiar de fapte mari. Dar în dosul acestui curaj stă lipsa de inițiativă, care duce la inacțiune. Au dorința ferbinte de a se ridica, și-și înțeleg starea inferioară, vîd ce-i apasă, totuși le lipsește facultatea de a lua o hotărîre, de a ridica din umeri spre a scutura piatra ce-i sdrobește. Amărăciunea le sgudue sufletul și mânia îi agită; totuși după câțiva ani o liniște calmă e acolo unde înainte se ridicau valurile furioase. Tînd către un ideal dar după câțiva ani acest ideal și-a pierdut valoarea și ei își îndreaptă privirile în altă parte.

O năzuință urmează alteja, o încercare nereușită după alta, până ce se ironeste în vînt toată puterea de muncă și de voință.

Resignarea poporului rus e zgrăvită în navela „Camera Nr. 6“. Andreas Efimovici, medicul spitalului, un om bun și cult, vede cu multă durere de inimă decăderea orașului mic în care locuște și mai ales starea de plîns în care se găsește spitalul. Totuși nu are nici un om în oraș, pe care să-l stimeze în deajuns și cu care să poată discuta. Singura ființă cu care mai poate sta de vorbă e un bolnav de nervi dela Camera Nr. 6 a spitalului.

Gerbovecz p. u. Bozovici; din parte-ne se vor cvita pe cale ziaristică.

Cu încredere în marinimositatea marelui public românesc,

Semnăm cu stimă.

Gêrbovești, la 9 August 1904.

Nicolae Novacovici, preot; Ioan Ieuch, comerciant; Nicolae Bololub, econom; Nicolae Bololub, învățător; Danila Ciartus, econom; Danil Surulescu, econom; Danila Pitic, econom; Iosif Novacoviciu, prim-codrean; Nicolae Străin, econom; Vasile Lopotița, comerciant; Ioan George, econom; Damaschin Surulescu.

Răsboiul ruso-japonez.

Tokio 12 Aug. Agenția Reuter anunță, că la 10 c. nainte de amiază bateria japoneză așezată pe litoralul din apropierea portului a silit escadra rusă să părăsească portul. Admiratul Togo numai decât a îndreptat atacul. Lupta a fost exarcebată și a ținut până noaptea. Mai târziu torpilorii japonezi au îndreptat un șir nesfîrșit de atacuri împotriva flotei ruse. După aceea flota japoneză s'a retras, lăsând în fața portului un vas de răsboiu pentru a ține în evidență mișcările flotei dușmane. Ultima știre din Porth-Arthur vestește că Togo urmărește trei încrucișători ruși, ear' alte vase au reușit să se reîntoarcă în port.

Petersburg, 12 August. Ultimile știri de pe câmpul de răsboiu vestesc, că la Porth-Arthur flota rusă a suferit mari pierderi. Amănunte lipsesc.

Petersburg 12 Aug. Din izvor autentic se vestește, că grosul armatei ruse s'a retras din Tin-tsu și că Kuropatkin a fost din nou bătut. Raport despre pierderi încă n'a sosit.

— Știri măruntă la răsboiu. —

— „Matin“ află dela Leroux, corespondentul său în Petersburg, că luptele din cele din urmă tre zile sunt începutul bătăliei celei mari, care pobabil a și început la Liaoiang. Kuropatkin dă abia acum amănunte despre retragerea la Haiceng, dar nu vorbește de luptele spre resărit de linia

Dar al doilea medic al orașului are mare interes să-l declare nebun pe Efimovici.

Și acesta că un copil, lasă să i-se răpească toată averea, pentru ca apoi fără protestare din parte-i să fie închis la casa de nebuni. Pentru dînsul e indiferentă vieța într'un senz sau în altul.

Femeile au la Cehov calități deosebite sufletești. Inima lor e largă și din milă sunt gata la ori-ce sacrificii ca și cum ar fi sclave născute. Ele se atașează mai ales de bărbatul ale cărui calități lincezesc și care nu e capabil de o perseveranță în acțiune. De altfel și acest bărbat are nevoie de cât mai multă mîngăiere și femeia e pentru dînsul un sprigin sufletesc.

De altfel Cehov pare a credea cu încăpăținare și convingere într'un viitor mai bun. Și inspirat de poporul, pe care-l descrie, nu-l descuragiază un insucces „câci ori-ce inițiativă nu se irosește în zadar, ci are răsunet.“

Dar Cehov lasă numeroșilor utopiști și scriitorii socialiști ai Rusiei sarcina, de-a descrie în culori mai vii viitorul. El nu descrie Rusia, de cât așa cum a văzut-o cu ochii săi proprii, pe vremea sa. Și Rusia lui Cehov seamănă cu acele masse aruncate toamna pe coastele mărilor informe, cu lungi brațe și tentacule cari acaparează cu sgârcenie și sug cu aviditate, și a căror atingere pricinuește o durere usturătoare și care ne înspăimîntă prin aspectul lor. Meduză se numește acest animat. Dar meduza nu are o șiră a spinărei!

G. Brandes.

ferată Haiceng-Liaoiang. „Matin“ mai spune că Rușii au părăsit pozițiile ce aveau la 20 de km. de Liaoiang și că au fost urmăriți cu înverșunare de Kuroki. În zadar s'au împotrivit trei diviziuni rusești cu artilerie însemnată, tot au trebuit să se retragă la Anping. La Sud, la Resărit, la Nord, cercul de fier format de Japonezi se strînge tot mai mult. La Liaoiang, crede statul major, Kuropatkin o să caute a face dușmanului cele mai mari Mukden. Pesimiștii cred că aripa dreaptă a lui Kuroki caută să taie calea ferată la Nord de Liaoiang, ceea-ce, în caz de înfrîngere a Rușilor, ar fi îngrozitor.

— Pentru Japonezi stăpînirea Inkaulni are însemnătate; căci acolo se pot debarca oști, muniții și merinde mai lesne și mai aproape decât la Takușan sau Dalny. Pe de altă parte la Inkau e un pod de piatră peste Liaoho, peste care Rușii, la desnădejde, ar putea face un atac asupra comunicațiilor Japonezilor, violând neutralitatea Chinei, sub cuvînt că teritoriul între Liaoho și zidul cel mare, face parte din Mangiuria. E de crezut că oastea debarcată la Inkau va ocupa acest loc și-l va pune în stare de apărare.

— Frontul japonez se întinde dela Gantsinanpu la drumul de fier Haiceng-Liaoiang (la Sud) până la un punct a drumului dela Liaoiang la Sihoian, și e de 50 60 de km. Armatele lui Nodzu și Oku se află la 30 km. de poziția centrală rusească, iar a lui Kuroki la 10 km. Armata lui Kuroki se află deci pe câmpul unde o să se petreacă lupta cea mare; iar ale lui Oka și Nodzu mai au de sfârșit împotrivirea armatei dela Sud, care se luptă pentru a se putea retrage în regulă. După știrile din urmă se pare că lupta s'a început odată la Sud, la Sud Ost și Ost de Liaoiang. Dar dacă s'au început lupte pe tot frontul, asta nu înseamnă că lupta cea hotărîtoare se dă. Japonezii o vor, dar nu e sigur de o vroesc și Rușii. Kuropatkin își cunoaște acum oștile ce are sub mână și știe de poate sau nu primi lupta. Hotărîrea lui atîrnă de starea morală a armatei: aceasta e barometrul ce va trebui să consulte. Mai de crezut e că lupta se va petrece ca și toate cele de până acum și vor fi lupte de arier gardă, menite a îngădui retragerea cât se poate mai în regulă.

— Prințul Uhtomski, vorbind cu un ziarist japonez, la Saint-Louis (St.-Unite) ar fi dat vina pe Germania, care a împins pe Rusia să pună mîna pe o parte din China. Dacă Rusia învinge, va lua Mangiuria, iar Coreea va fi stat independent: dacă învinge Japonia, Rusia va urma răsboiul tot înainte; căci după cea dintăiu jumătate de milion de oameni pierduți, va trimite altă jumătate și așa mai încolo. E de crezut că Uhtomski se înșală, căci să ia Mangiuria nu o vor lăsa alții, iar dacă va fi învinsă Rusia, nu se vede cum va putea aduce jumătăți de milioane, una după alta. De altfel America a luat dispoziție amenințătoare contra Rusiei, stăruind a face pe Turcia să se lege a nu mai îngădui trecerea vaselor flotei voluntare ruse prin Dardanele.

— Ca totdeauna înainte de lovirile cele mari rapoartele japoneze tac, ale ziarelor rusești își sporesc limbuția. Așa „B. V.“ vorbește de 10—13000 de Japonezi căzuți la Hutsiadsy, dar nu poate să mărturisească, totuși, că Rușii s'au retras. Nu e de crezut că, în adevăr, Kuropatkin ar fi primit poruncă dela Petersburg să ia ofensiva spre Sud. Ar însemna să se arunce de bună voie în cursa din care nu mai e scăpare.

— „Echo de Paris“ dă, din Petersburg, știrea că țarul ar fi ordonat lui Kuropatkin să atace în persoană pe Oku și Nodzu iar generali Kușevski și Bilderling să fie în șah pe Kuroki. Hutin, corespondentul, zice că Kuropatkin se plînge că i-se trimit rezervești dela 35—40 de ani și că ar fi răspuns că soldații greoi, siberieni, nu sunt buni pentru lupte în ținuturi muntoase, apoi că oștile sunt rupte de oboseală și slăbite de călduri, că-i lipsește artileria de câmp. Hutin mai zice: „Singur am fost față la plecarea rezerveștilor. Era ceva de plîns să vezi cum se răpeau acești oameni dela femeile și familiile lor, când în Rusia nu e doar lipsă de bărbați tineri“.

— „Krenzzeitung“ zice: „Trebuie să constatăm că știrile rusești, sunt foarte pe jos în privința adevărului față cu cele japoneze. Un lucru e neîndoios: trupele rusești n'au reușit până acum nicăieri să fie piept atacului Japonezilor. Concentrarea Rușilor tot înapoi ține înainte“.

Causele respective crimele, pentru cari ministrul rus Plehwe a fost condamnat la moarte și executat de către partidul revoluționar rusesc.

Partidul socialist revoluționar rus publică o declarație către „cetățenii lumii civilizate“, din care „L'Européen“ reproduce următoarele:

Da, cetățeni, actul sângeros al dreptății, îndeplinit de Organizația de luptă (Boievaia Organisationsia) a partidului nostru și a cărui răspundere Comitetul Central nu șovăie să o ia asupra-și înaintea istoriei și a conștiinței popoarelor civilizate, nu e un fapt izolat, nici acțiunea unui individ.

Numai în urma unei judecăți sănătoase partidul s'a văzut silit să pue capăt politicii nefaste a autocratului efectiv al tuturor Rușilor, ministrul de interne, Viatceslaf de Plehwe, tot așa, după-cum odinioară sfărâmasă, sau încercase să sfărâme instrumentele aceleleași politice: pe cel din urmă predecesor al său Sipiaghin; pe călăul țeranilor, prințul Obolensky; pe împușcătorul lucrătorilor, Bogdanovici, și pe alți tirani locali sau insultători ai prizonierilor și deportaților politici...

Executarea omului public, în care se încarnaseră toate grozăviile și ororile țarismului, a făcut ca întreaga opinie publică a lumii civilizate, cu toate reticențele-i obișnuite și convenționale, să scoată un strigăt de ușurare.

Așa-dar ar fi nefolositor să mai epilogăm asupra însemnătății politice și morale a acestui act.

Viatceslaf de Plehwe a fost executat:

1. Pentru-că, acum 20 de ani, a întemnițat pe frații noștri dela Voința Poporului, în închisorile de piatră și fortărețele dela Petru și Paul și Schlussemburg, îndreptând contra lor niște persecuțiuni, contrare chiar legilor Imperiului moscovit. Acei nenorociți mureau cu zecile acolo, victime privațiilor de tot felul și nebulniei provenite din aceea existență din infernul lui Dante, în vreme ce puținii ce mai trăiesc își târăsc o viață înspăimântătoare.

2. Pentru-că redevenit tiran a tot puternic în Rusia, a reînnoit politica de persecuții neașteptate contra intelectualilor, lucrătorilor, contra tot ce trăiește și suferă în Rusia, agravându-o încă; în timp de două ani de vizitat nereșpunzător pe lângă tristul padișah al Nordului, a făcut să piară pe eșafod, sau să se îngroape de vii, în momentul Bastiliei noastre, Balmacef, Leckert, Guerciuni, Frumkin și atâți alți bravi campioni ai dreptului și libertății; a făcut să se găurească, cu gloanțele soldaților, o sută de piepturi de lucrători la Ufa, a inundat cu sângele proletarilor pavelele centrelor noastre industriale dela Miazazi; a condus, la înălțimea unor instituții regulate în închisorile politice, cele mai rele insulte și mutilări contra deținuților, până la violarea femeilor, până-ce zbirii frângeau brațele prizonierilor de genunchi calăilor; a făcut să se împuște, dela mișcarea agrară din 1902, o mulțime de țărani, să se violeze femei și fete de către Cazaci beți, și să cadă răspunderea colectivă pe tot satul, lucru neauzit dela despotismul oriental și poporele barbare.

3. Pentru că, voind să combată rolul revoluționar, se sili să ațâțe urile între diferitele naționalități ale imperiului, opunându-le una alteia și pe toate „Sfintei Rusii“, ortodoxă și țaristă; a împins la extrem rusificarea Finlandei, sfărâmând Constituția lealei și pacificei țări; a urmărit cu înverșunare pe Polonezi, Armeni, Evrei, organizând contra acestora din urmă la Kișnău și la Gomel, niște adevărate Saint-Barthélemy, în care sermanii iloți ruși, înnebuniți de rachiu și împinși de poliție, se aruncau asupra bătrânilor, femeilor, copiilor, tot atât de nenorociți ca și ei, torturându-i într'un chip cu totul neomenos.

4. Pentru-că a încercat să acopere cu o singură rețea de poliție internațională țările civilizate ale Europei, silindu-se să le supune regimului uzat al țarismului și îndrăsnind să întindă curse pretutindeni, în Italia, Franța, Germania, revoluționarilor ruși scăpați din ghiarele vulturului moscovit.

5. Pentru-că urmărindu-și în tot-deauna politica de neînțelegeri, și-a întrebunțat toată înrădirea de care era capabil pe lângă țar ca să provoace războiul cu Japonia, și aruncă ast-fel nenorocita țeară într'una din cele mai sinistre a-

venturi ce-a cunoscut istoria vre-odată, sacrificând cu răceală, poftelor prietinelor săi, coșarii Bezobrasof, Alexief și Co., viețile a sute de mii de tineri și miliardele de ruble scoase din traiul de foame și din munca supraomenească a unui popor întreg.

Pentru aceste crime contra poporului și Patriei, contra civilizației și umanității Viatceslaf de Plehwe a fost condamnat la moarte și executat de Organizația de luptă.

Din străinătate.

Din Macedonia. Răspunsul Porței prin care refuză mărirea numărului ofițerilor străini din jandarmeria macedoneană a fost deja remis ambasadelor austro-ungară și rusă.

Răspunsul Porței relevă că prin bugetul jandarmeriei și al poliției din cele 3 vilaețe ale Macedoniei s'a fixat suma de 5 milioane franci, în consecință Poarta declară că nu poate suporta cheltuieli mai mari.

Ambasadele austro-ungare și ruse declaraseră deja că numărul suplimentar de ofițeri ce cereau era de 25 ca maximum, adică 5 ofițeri pentru fie-care sand jac. Numărul acesta era socotit ca suficient. Inspectorul general al jandarmeriei generalul de Georgis și cei-lalți ofițeri străini, ar fi aprobat punctul de vedere al Porței în această chestiune.

Răspunsul acesta al Porței este privit ca neîndestulător și în consecință se vor mai face alte demersuri.

În cercurile legațiunii americane se declară că demersurile făcute la Yldiz Kiosk și la poartă pentru a obține soluțiunea afacerilor pendente între guvernele american și otoman, cu toate numeroasele promisiuni rămânând fără rezultat până acum, d. Leisman, ministrul plenipotențiar al Statelor-Unite din Constantiuopol, a încetat pe a mai continua negocierile și de Joi această chestiune se tratează direct între Poartă și Washington.

În noaptea precedentă un incendiu a distrus localul unui café chaotant la Galata.

Până acum au fost scoase 8 cadavre carbonizate. Se crede că numărul victimelor trece de 20.

Mișcarea revoluționară în Bulgaria. Rivalitatea comitetelor macedonene. — Categoriile de revoluționari.

Ultimul număr din Bulletin D'Orient publică următoarea corespondență din Sofia:

Opinia publică bulgară e actualmente agitată de o violență neînțelegeră care domnește între partizanii lui Tontcef și comitetul rival. Aceste lupte intestinale și diferențele, cari separă diferitele funcțiuni în prezentă sunt puse în lumină cu o francheță caracteristică, de unul din ziarele principale din Sofia.

După această foaie, mișcarea macedoneană a dat naștere la trei categorii de revoluționari:

Prima ar cuprinde clerul, institutorii, inspectorii școlilor, bursierii; toți aceștia precizând, că revoluția nu e o expoziție ca să fie inaugurată la o dată fixă și că Macedonia e populară de o rasă șireată, considerând că ar fi mai potrivită de o camdată o propagandă pacifică și religioasă. Lumea s'a lăsat antrenată în mișcarea din anul trecut dar azi, când mișcarea a fost înăbușită, e nevoe să se lecuiască în primul rând rănilile și să se reculegă spiritele.

A doua categorie — spune ziarul bulgar — e alcătuită din oameni de acțiune. Ea se subimparte în două clase: ideologii și patrioții, cari au murit mai toți în mod glorios, și cei-lalți, cari în genere au trădat pe primii și la cari masca revoluționară acoperă cele mai feroce instincte de brigandagiu. Pentru aceștia din urmă care-s foarte bine organizați, viața le e foarte scumpă și în cariera lor au omorât mai mulți creștini decât turci, brigandagiul nefăcând deosebire de nație și religie.

Dacă acești oameni ar renunța la revoluție, aceasta ar însemna să-și părăsească unicul lor mijloc de trai.

În fine, alături de aceștia din urmă, mai există o a treia categorie — zice ziarul bulgar — servind după prilej, fie exarcatul fie comitetul, și al cărei rol e să publice broșuri, statistice și tragedii asupra Macedoniei. Pentru cei

cari aparțin acestei din urmă categorii, chestia macedoneană e o operație pur financiară, care-i pun în raport cu agenții comisariatului otoman.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 August 1904

— Noul volum al Carmen Sylveif intitulat: „Călătoria unei fete a Rinului pe Dunăre“, impresiuni din recenta călătorie a familiei regale pe Dunăre, va fi pus în vânzare în Septembrie viitor în trei edițiuni. română, germană și franceză.

În afară de numeroase și interesante vederi fotografice, volumul va conține mai multe ilustrațiuni făcute în creion de A. S. R. Prințesa Maria și de Augusta ei soră Ducesa Melita de Hessa.

— Călătoria A. S. R. Prințesei Moștenitoare a României. Din Sigmaringen se anunță că A. S. R. Prințesa Maria se va duce la Coburg, unde va da două săptămâni împreună cu A. S. I. și R. Prințesa de Saxa Coburg-Gotha și cu sora Sa fosta mare ducesă de Hessa.

— O nouă pictură a A. S. R. Prințesei Maria a României. A. S. R. Prințesa Moștenitoare a terminat un splendid peisagiu reprezentând cuibul Prințesei dela Sinaia, precum și vederea de pe înălțimea unde se află dragălașa construcție.

— Moartea lui Constantin V. Morțun. Joi seara a încetat din viață la Roman (România), lăsând unanime regrete, Constantin V. Morțun, fost prefect, deputat, comandor al „Stelei României“ și Mare oficer al „Coroanei României“.

Odată cu Constantin V. Morțun se stinge ultimul membru din Divanul Ad-hoc, care mai era în viață.

— Moartea metropolitului catolic Császka de Calocia. Organul clericalilor aduce știrea, că octogenarul arhiepiscop și metropolit catolic de Calocia Dr. Császka György a încetat din viață Joi la amiază.

— Moartea lui Waldeck-Rousseau. Fostul ministru president al Franței Waldeck-Rousseau, care de câte-va săptămâni petrecea la moșia sa din Sorbeille și în timpul din urmă se simțea atât de bine, încât începu să facă ca și când ar fi pe deplin sănătos, Joi a încetat subit din viață.

— 350 oameni înecați Din Hamburg vine știrea despre o catastrofă teribilă pe mare. A- nume vaporul „Hangho“ în apropiere de Amoy a naufragiat la 8 August perzându-și în valurile mării viața trei sute cinci zeci de călători.

— Carte despre ultima alegere de papă. Din Roma se anunță, că publicistul catolic Berthelet a scris despre ultima alegere de papă o carte care în curând va apărea. Berthelet spune, că Austro-Ungaria nu s'a folosit de pretinsul ei drept de veto contra alegerii lui Rampolla. Metropolitul Pruzina a insinuat acest vot în numele monarhului Francisc Iosif și al guvernului austriac fără să fi fost încredințat din partea competentă, și a făcut cunoscuta declarație simplă în credința, că exprimă convingerea împăratului Francisc Iosif și a guvernului austriac. În urma acestei întâmplări, Goluchowski a făcut, ca și când prealabil s'ar fi înțeles cu cardinalul Pruzina în privința asta. Dealt-cum, spune Berthelet, acel veto n'a avut nici o importanță practică, deoarece Rampolla și așa ar fi căzut. — Aceasta afirmațiune a distinsului publicist francez însă este improbabilă, deoarece-ce în revista „Revue des deux mondes“ a apărut un articol despre conclavă și în acesta se cuprinde și textul latin al declarațiunii făcute de către Pruzina în adunarea cardinalilor. Acest articol l-a fost scris cardinalul francez Mathien, așa că autenticitatea lui nu poate fi trasă la îndoială.

— Publicațiunile periodice ilustrate străine continuă a se ocupa cu serbătorile lui Ștefan-cel-mare.

După publicația vieneză „Interesante Blatt“, „Die Woche“ din Berlin cuprinde ilustrațiunile dela

serbarea centenarului al 4-lea al lui Ștefan-cel-Mare.

Revista germană reproduce două frumoase vederi din Vrancea, dela Btrsești.

— **Muzica grecească.** D. Paul Tannery expune motivele pe baza cărora s'ar putea pune la bănuială autenticitatea unui opuscul, atribuit geometriului Euclide, în care se ocupă de împărțirea geometrică a regulei (sau canonului) după care se determină lungimile coardelor lirei grecești.

Arată că împărțirea dată de cele două proporții din urmă este în contradicție, din punct de vedere tehnic, cu ceea-ce procede. Închee, spunând că aceste două proporții sunt o adăogare la un text mai vechiu.

Motive luate din istoria muzicii grecești, nu ne îngăduie să plasăm această adăogare înaintea lui Eratosthene.

În ceea-ce privește restul însă, — zice „Le Temps“, — d. Tannery admite tocmai din contra, că e anterior lui Euclide și că autorul făcea parte probabil din cercul Academiei lui Platon.

Insistă mai ales asupra punctului că introducerea și demonstrațiile cuprind greșeli și neadevăruri ce foarte greu s'ar putea atribui lui Euclide, și dovedește, de pe altă parte, prin texte înentrebuintate până acum, că demonstrațiile aritmetice, sub formă geometrică, formau un corp de doctrină foarte dezvoltat, încă de pe la începutul veacului al IV-lea înainte de Christos.

— **Un literat elvețian.** „Le Temps“ anunță că în cantonul Soleure din Elveția a murit un țeran septuagenar, Joseph Joachim, care a fost și un literat strălucit. Era de patru-zeci de ani și nu avea decât o învățătură rudimentară. Fiind luat corespondent local de un mic ziar elvețian însă, Joseph Joachim prinse gust să scrie. Deveni corespondentul ziarelor principale, scrise nuvele apoi romane în care descria viața la țeară cu un realism surprinzător. Capo d'opera sa e „Les Frères“, roman publicat în 1891, prin care i se răspândi faima.

Joseph Joachim nu se lăsă de munca câmpului și spre sfârșitul vieții, lucrările sale literare pierdură din calitate. Cu toate acestea el rămâne tot un scriitor producător și original.

— **Statistica învățământului rural din România.** A apărut statistica învățământului primar rural și urban pe 1901—1902.

Recensământul copiilor în vîrstă de școală din comunele rurale, făcut în primăvara anului 1902, ne dă cifre de 724.093, număr care se împarte în 389.777 băieți, 338.316 fete. Față de recensământul din 1901, avem un spor de 13.117 copii.

După naționalitate, copiii sunt 717 mii și 597 români, (384.242 băieți, 333.335 fete) și 10.496 străini (5.535 băieți și 4961 fete).

Frecventarea elevilor în școlile rurale se prezintă astfel pentru anul școlar 1901—1902: S'au înscris în școlile 292.976 elevi, din cari: 233.027 băieți și 59.949 fete. În anul școlar trecut (1900—1901) se înscrisese 282 mii 225 elevi, prin urmare un spor de 10.751 elevi.

Numărul elevilor promovați atât din cei cari au urmat regulat în tot cursul anului școlar, cât și din cei cari n'au urmat regulat, este de 159.016, din cari: 132.335 băieți și 26.601 fete.

Școlile rurale au dat un număr de 12.847 absolvenți, din cari 11.411 băieți și 1436 fete. Asupra anului școlar 1900—1901 avem un spor de 384 absolvenți.

În medie de județe avem deci câte 402 absolvenți de școală rurală completă. Raportând cei 12.847 absolvenți la cifra populației rurale după recensământul din Decembrie 1899 (5.956.690), constatăm că la 1000 locuitori avem doi absolvenți de școală.

Din toate aceste cifre, trebuiesc apropiate mai ales două: numărul copiilor buni de școală 728.093, numărul copiilor cari frecventă școala 291.976.

— **Englezul filo-japonez.** Scena s'a întâmplat la gara din Tokio. Pe timpul, când un tren de transport avea să plece, stăteau doi Englezi și o damă pe peron și cu strigăte însufleșite de „banza!“ salutau soldații japonezi, cari plecau la război. Când trenul s'a pus în mișcare, unul dintre cei doi Englezi a scos batista, pe care o lega de vârful bastonului și astfel făcea ca și cu un steag, semn de adio soldaților, cari voioși plecaseră la vapoare pentru a fi

transportați în Mandșuria. Atunci deodată un tânăr japonez se apropie de Englez căruia îi zise:

— Pune jos batista! Nu este cuviincios a saluta pe soldații japonezi cu batista albă.

Englezul însă n'a venit în perplexitate ci scoțându-și briceagul și-a tăiat degetul și astfel a picurat căți-va stropi pe batistă.

— Vezi, acum nu e alb steagul meu!... răspunse englezul și făcând mai departe strigând mereu banza! Mulțimea a primit cu însufleșire enormă acest fel de manifestațiune frapantă a simpatiiilor Englezului filo-japonez.

— **Stângerea focului cu vin.** Zilele trecute s'a iscat în crîșma din comuna Barăfalu un foc mic. Ne fiind la îndemână apă destulă pentru stingerea focului, care amenința să ia proporții tot mai mari, unui oaspe de-odată îi veni în minte ideea mîntuitoare de a stinge focul cu vin, că d'acesta, doar este destul în pivniță, — cugeta veselul sftenic. Crășmarul nici nu s'a pus mult pe gânduri, ci dete poruncă să se scoată o bute, și se începu localizarea cu liquidul, care tot atât de bine a cîtropit flacărele mistuitoare, pe cum stînge setea celor-ce sunt foarte obișnuiți cu fluidul lui Barch.

— **„La Tribune russe“**, organul revoluționarilor ruși declară că omorul lui Plehve se datorește organizației de luptă a partidului și că-și ia răspunderea întreagă și cea mai nemărginită a faptului înaintea istoriei și a conștiinței națiunilor civilizate. Faptul nu e ceva izolat, nici opera unui ins. Partidul s'a hotărît, după matură cugetare, a pune sfîrșit politicei urmate de adevăratul autocrat al Rusiei, cum a făcut sau încercat a face și cu alții: pentru Sipiaghin, pentru Obolensky, călăul țeranilor, pentru ucigașul lucrătorilor, Bog Lanovic, etc. Partidul declară că urmează tactica grupărei vechi a „Narodnaiei Volia“, în care, acum un sfert de veac, Mara și Enpels vedeau înainte mergătoarea revoluției universale.

— **În jurul uciderii lui Plehve.** Pe baza informației lui „Echo de Paris“ se vestește din Paris, că poliția a reușit să stabilească identitatea persoanei ucigașului, dar numele lui este ținut încă în secret, din cauza cercetării mai departe în afacerea omorului. Sâmbătă s'au făcut alte două dețineri.

La curtea țarului nici acum nu este hotărît, cine va fi urmașul lui Plehve. Se spune, că țarul va convoca în scopul acesta un consiliu intim la care vor lua parte prințul *Trubetkoi*, *Pobiedonoscef*, contele *Seremetiev*, marele duce *Sergie*, care este un favorit al țarului. Acești patru sunt stâlpii cei mai puternici al partidului reacționar dela curtea țarină. Un șef al acestui partid a prezentat țarului memoriul decedatului redactor al ziarului „*Moskovskia Viedomoski*“, *Katkov*, scris înainte de asta cu 25 ani și adresat țarului Alexandru II. În acest memoriu Katkov atacă foarte vehement partidul revoluționar, făcînd atent pe țar, să nu cedeze teroriștilor, pentru-că asta ar fi fatal pentru imperiul rusesc. În conferința intimă a partidului reacționar se va discuta între altele și asupra chestiei înființării unui minister de poliție, ceea-ce la curte se considera ca fapt complinit, fiind designat ca șef al acestui departament generalul *Kleigel*, care din cauza măcelării studenților cu ocaziunea demonstrațiilor, este foarte urgisit în Rusia.

Din incidentul omoririi ministrului Plehve, ziarul *Matin* face o statistică a omorurilor mai însemnate și întemplate în decurs de 25 de ani în Rusia. La 21 Febr. 1879 a fost ucis guvernorul suprem de Charkov, prințul Alexis *Kropotkin*. La 1 Dec. 1879 a încercat Hartmann un omor cu bomba asupra țarului Alexandru II. când acesta călătorita la Moscova. La 17 Febr. 1880 s'a întemplat o explozie în sala mare a gardei în palatul de iarnă, cu care ocaziune mai mulți soldați și-au pierdut viața. La 13 Martie 1881 a fost omorît țarul Alexandru II. Țarul, cum știm, a fost aruncat în aer împreună cu trăsura sa, — ca bunăoară acum Plehve — în momentul când trecea pe lângă canalul Sf. Ecaterina. La 17 Dec. 1883 a fost comis un atentat asupra trăsorei țarului Alexandru III, când a călătorit la Gacina. La 28 Dec. 1883 a fost omorît colonelul de poliție *Sondeikin*. La 13 Martie 1887, atentat asupra trăsorei părechei imperiale, în apropierea garei Varșoviei. Bomba n'a produs nici o stricăciune de astădată. La

29 Oct. 1888 a fost încercată aruncarea în aer a podului, peste care avea să treacă trenul cu familia imperială. La 18 Aprilie 1902 a fost ucis ministrul de interne Sipiaghin. La 28 Iulie 1904 a fost ucis guvernorul Finlandei Bobricov. La 21 Iulie 1904 o bombă bine aruncată a stins viața ministrului de interne Plehve. Frumoasă statistică cei drept, dar totodată și foarte instructivă pentru cercurile dătătoare de ton în Rusia. Și par'că aud pe cutare revoluționar strigînd, să se audă în întreaga Rusie: longus est ordo idem sequentium.

— **Arderea arsenalului din Toulon.** Duminecă a izbucnit în arsenalul din Toulon (Francia) un foc, care abia Marți seara a putut fi localizat. La stîngere au primit rănii grele mai mult ca 100 soldați. Paguba se urcă la două milioane coroane.

— **Incendiul unui café chantant, peste 20 victime.** Se telegrafează din Constantinopol, că în noaptea precedentă un incendiu a distrus locul unei café chantant la Galata.

Până acuma au fost scoase 8 cadavre carbonizate. Se crede că numărul victimelor trece de 20.

— **Redactor deținut.** Din Kopenhaga se vestește, că redactorul ziarului „Klokken“ a fost deținut din cauza unui articol referitor la omorirea ministrului rus Plehve, cu tendență antirusescă, făcîndu-se în el aluziune ofensătoare și la persoana țarului. Deținerea s'a făcut la dorința agenților secreți ruși, ear redactorul va fi dat în judecată pentru vătămarea unui domnitor, care este în relațiuni amicale cu domnitorul Danemarcei. — Azi-mâne persoana țarului va ajunge să fie „sfântă“ și afară de hotarele Rusiei, ear agenții secreți ai ei vor cutriera toate țările și unde vor afla lipsă de respect față de țarul atotputernic, vor pretinde simplu pe baza unor relațiuni de prietenie între casele domnitoare pedepsirea crimei de lesa majestate a Țarului alb. Asta ne face să presupunem cel puțin cazul din Kopenhaga.

Premiu de 720.000 coroane celui mai bun profet al vremii. Din Washington aduce cablul o știre de tot curioasă despre o propunere a unui senato californian, care a recomandat publicarea unui premiu de 720.000 coroane pentru acel proroc al vremurilor, care cu o siguranță exată și infalibilă poate face prognoza timpului cu săptămîni înainte. Asupra propunerii încă nu s'a votat, și cum America este țara extremelor, nu este imposibil ca să nu se adopte. Pagubă numai că a murit Falb, și împreună cu el s'a stins oracolul modern.

— **Un mare ziar francez în apunere.** Când-va era „*Petit Journal*“ cel mai răspîdit și cel mai popular ziar în Francia. Acest ziar era la început redactat pentru popor cu conținut bogat și ales, potrivit cercului de cunoștință al poporului. În el se făcea senzație dar pentru aceea era și iubitor de adevăr. De aceea a și devenit mare. Mai târziu redactorul șef a venit în conflict cu comitetul redacțional, așa că ziarul mereu a început să decadă, să publice de multe ori neadevăruri date de gol, și să se pună în serviciul reacției militare. Astfel numărul abonaților săi, care până în timpul mai nou a atins cifra de un milion, a început să scadă repede. Din cauza asta a izbucnit criza ziarului, silind direcțiune pe redactorul Judet să abdică.

— **Intrunire.** Prin Septemvrie se va ține în districtul Ticino, (Elveția) o întrunire la care vor lua parte: grupurile autonome socialiste italiene și socialiștii austriaci și mulți deputați.

În această întrunire se vor lua hotărîri în privința situațiunei politice a Italiei și Austriei.

— **Metod muscălesc.** Din Berlin se anunță următoarele: Vorwärts scrie, că agentul diplomatic rus la Vatican după omorirea lui Plehve a publicat în numele preoților poloni din Roma un manifest, trimițîndu-i tuturor șefilor de partid poloni. Scopul agentului diplomatic era să spioneze după aderenții propagandei litvane pentru a-i putea da pe mâinile poliției. Manilov a isbutit să facă lista tuturor partizanilor propagandei mituind pe factorii postali Vorwärts pretinde, că Manilov era pe acel timp ajutat în persecutarea priorului polon Guiscard și de cardinalul Rampolla.

— Proiect de constituție rusă pierdut și earăși găsit. Din Kopenhaga se anunță, că acolo s'a găsit un proiect de constituție încă de pe timpul împăratului Alexandru II. Despre acest document scrie ziaristul din Kopenhaga Carl Musmann următoarele pe baza informațiilor primite de la proprietarul acestui proiect:

„La 1879 un funcționar superior și de mare influență a surlat chestia reformei constituționale, prezentând împăratului Alexandru II un memoriu asupra acestei chestiuni. Țarul s'a ocupat fundamental cu această chestie atât de importantă pentru dezvoltarea socială, politică, națională și intelectuală a Rusiei. In general împăratul l-a și adoptat, recomandând proiectul și fiului său, Alexandru III să se ocupe cu el.

Acest memoriu a fost făcut cunoscut și mai multor miniștri, și bărbați de stat rușești. In anul următor țarul a retrimis memoriul autorului său cu provocarea să facă în el unele schimbări, de oare-ce împăratul n'a voit să audă despre reprezentațiune națională.

Intre aceea a fost omorât Alexandru II și astfel memoriul s'a fost dat uitării. Unii dintre bărbații de stat actuali ai Rusiei cunosc acel proiect; la provocarea lor guvernul a început să dea în urma prețiosului document, care nu era nicăiri. Fiind în viață și fiul redactorului-autor al proiectului, care de present trăiește în Kopenhaga, a fost provocat și acesta să caute printre hârtiile părintelui său după document, care de fapt a și fost găsit. Pe marginea manuscriptului de 30 pagini și împăratul Alexandru II a făcut câte-va însemnări. Pe coperta manuscriptului a scris Țarul și datul, când a citit acest proiect: *Moscova 29 August 1879*. Pe pagina ultimă se află signatura tuturor miniștrilor și bărbaților de stat, prin a căror mână a trecut acest document. Musmann în fine a riscat afirmațiunea, că memoriul probabil din acel motiv a devenit atât de urgent, că guvernul rus voeste să adune date pentru un fel de constituțiune, care ar avea să fie într'oduse imediat după terminarea războiului ruso-japonez (!)

— Un hotel grandios. In Washington se clădește un hotel, care poate va fi cel mai frumos din lume.

Hotelul va avea 1000 de camere luxos mobilate, instalații de băi și o spațioasă grădină de iarnă cu o seră de palmieri.

Cel mai frumos lucru însă va fi biblioteca. Ea va cuprinde 25 de mii volume.

— Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskai-út).

— Recomandăm în deosebită atențiune a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui *Hartmann Pál* (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

Recomandăm în bine-voitoarea atențiune a on. public *biuroul de zidire al d-lor Cioban și Nadra maeștrii zidari diplomați strada Deák-Ferencz Nr. 34.* care primește tot felul de lucrări aparținătoare branșei dumnealor.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. noștri cetitori inserția de mai jos a dlui *Pollák Sándor*.

Telegramele zilei.

Paris. Alegerile pentru consiliile generale, în balotagi, au dat ca rezultat 67 ministeriali aleși, 17 anti-ministeriali și 8 conservatori.

Ministerialiți au câștigat 17 scaune și au pierdut 8.

Printre aceia cari au căzut la alegere este și fostul ministru Cavaignac.

Constantinopol. Răspunsul Porței la cererea ambasadelor rusă și austro-ungară în privința creșterii numărului ofițerilor străini din gendarmeria macedoneană, declară că nu găsește necesar această creștere.

Sofia. Refugiații bulgari, originari din Macedonia, s'au reîntors la vetrele lor aproape toți.

Un număr de 5400 refugiați din vilaetul Adrianopol cari au făcut semănături pe terenuri închiriate în Bulgaria, așteaptă rezultatul recoltei pentru a se reîntoarce și ei la vetrele lor. Termenul însă de reîntoarcere acordat de Poartă fiind expirat erii, guvernul bulgar a făcut demersuri pe lângă Poartă pentru prelungire termenului.

Washington. Agenția Reuter află că ministrul de Stat la afacerile străine Hay a declarat ministrului Turciei că răbdarea guvernului american este aproape epuizată.

Tulon. Pagubele pricinuite de incendiul dela arsenalul marinei se evaluează la suma de două milioane.

Belgrad. Față cu insuficiența recoltei, guvernul a prohibit cu începere de astăzi exportul porumbului, a mălaiului și a fânului.

Bibliografii.

A apărut:

„Biserica și podul din Borzești”,
de Dr. C. I. Istrati.

precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Stefan cel mare. Cartea e înzestrată cu 49 chipuri bine reproduse și se expediază contra Lei 3.50 de către librăria de-positară C. Sfete din București, franco și recomandat.

A apărut:

* In editura Librăriei C. Sfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Români Prețul 90 bani.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dr. G. C. Beiuș. Am aflat greșala. Abonamentul pe III Qvart. e achitat.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

BRAUN GUSTÁV

măsar.

Arad, Petöfi-utca 11 sz.

Primește tot felul de lucru aparținător branșei sale, executat în modul cel mai constiențios și cinstit.

Rog spriginul prețios al p. on. public, rămân

Cu stimă:

BRAUN GUSTÁV

381

măstru măsar.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pen'ru mobile*

și edificii, cuploare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparmert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță.

Arme Firlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penețiluri și briciuri,

Deposit exclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221-50.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poșta Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena. 236

Arangiamet modern

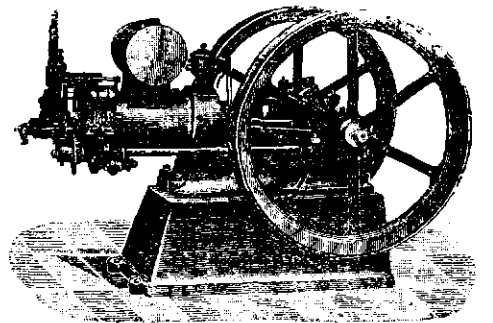
(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informații mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni de gaz și apeducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

318

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem, deposit de reflectori, instalațiuni de băi și closete.

Executare specialistă de reparațiuni de mașine și cazane.

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Editor-proprietar: George Niehla
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tff. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măestru-măsar.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. publicului din Arad și jur, că am deschis în

Arad, strada Batthány Nr. 38.

o prăvălie pentru

pictatul de firme și pentru vopsit.

Primesc pentru prețurile cele mai moderate pictarea de firme, adrese, de embleme pe sticlă, lemn, tinichea, pânză etc. dela cea mai simplă până la cea mai artistică, precum și vopsiri de *biserici* etc.

Inscripții pe steaguri, monograme, embleme familiare pregătesc prompt și pentru prețuri senzațional de echitabile.

Primesc mai departe vopsirea mai simplă, și mai artistică pentru prețuri solide.

Pentru lucru de vopsire pe seama domnilor arhitecți prețuri separate avantajoase.

Când rog spriginul și încrederea p. t. public, totodată promit că pentru lucrul pregătit la mine cu conștiințositate și punctualitate primesc toată garanța.

Rămân cu deosebită stimă:

Kondorossy Imre,

pictor de firme și vopsitor.

Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, Batthányi-utcza 23, I em. 8 ajtó.

Primesc ori-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

Apă minerală naturală cu efect vindecător.

Apă acră de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fileri

0 sticlă mică (1 litru) 18 fileri.

Se poate comanda și furnisa la locuință dela

Hartmann Samu

magzin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

811

Apă minerala naturala cu efect vindecator.

FISCHER KÁROLY

fabricator de pânze pe drot, de impletituri de drot, de site și de funduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherceg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânză de drot (de cupru (aramă), fer și de pânză de drot suflat cu ținc, care ce află în deposit) mai ales pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru ciururile ventilatoare Bacher.

Pregătesc impletituri de drot pentru îngrădit grădini, parcuri, curți pentru găini și păduri de sălbatăciuni, construiesc ciururi (potreacuri) de ales petricele, năsip și cărbuni de peatră pentru scopuri de zidire, de mine, de grădinărit, grilaje pentru ferestre la pivnițe și magazine, receptori de schintei pentru coșuri la locomotive și de fabrică.

230

Funduri de drot de oțel pentru paturi, cari pentru puțința de a se ținea curate sunt foarte recomandabile. Diferite site de păr, fer, cupru (aramă) și mătasă, coșuri pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul de obiecte nelușurate aci se pregătesc și construiesc în calitate cea mai bună pentru prețuri moderate.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utcza 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Ferăria lui PÖHM és GEDEON

Arad, în colțul str. Eötvös și piața Libertății (Szabadság-tér)
(Casa Rozsnyay) în localitățile foste alui Andrányi Gustáv.

Deposit bogat și provăzut cu tot felul de ruzi, figuri și cercuri
de fer, plăci de cînc, fer și cupru.

Cuptoare de fer

237

Articoli de economie și căsnicie. ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ instrumente p. toate ramurile industriale

Arme pistoale și cartuse.

Grinzii de fer se furnizează ieftin și prompt.

Mare deposit de cărbun de lemn și de piatră pentru fauri

la preț foarte ieftin.

Vinzare de praf de pușcă reg. ung

Colorare de porțelan și maiolica de artă

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părintitorilor și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictor porțelan în mod cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cuprul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulație suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când mi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă indigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.
măestru tapersier.

Ocașine excepțională!

În causa zidirii și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicei de prânz, de cafea, de ceai și de moca. Ceșce de cafea, ceai și de moca în sute de feluri. Fartuți, tot felul de etaloane (bide) și șelaje pentru fructe și aluturi.

SERVICIUL DE ȘTICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. ȘTICLĂ, FAHARE, FAREURI DE ȘTICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICIUL PENTRU LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosite de alpeceea și arginat de China, excepționea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nieloi, mărțur de metal, articoli pentru aranjarea de culine.

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal. Kocuisite de mancare din alpeceea, ori arginate ori nickelizate, fabricate din foarh.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, birouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădinar și bulinao. Cu iluminare electrică, de gaz, acetylen, petroi ori spirit

Ocașine binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de *trusouri*, și alte lucruri pentru aranjarea de locuințe, vile, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrásy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegară, măsari și restaurante.

— **Întreprindere de sticlărie.** —

B A N I I

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot obține împrumuturi ipototecare replotibile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal precilor, oficioilor, funcționarilor de stat și particulari, comerțanților, industriașilor și pensionașilor pe lângă replotibile în 5—21 ani, cu giranți ori fără giranți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerarea noastră moderată numai după ajungerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, carei spese vor fi plătite asomenea decursiv.

A) *Favorurile extra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:*

271

1. Informațiunile sunt ieftine.
2. Dețregeri puține.
3. Depunările să desoriri anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura locală.
4. După înțărirea motivată de plăchire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine încasatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancați.

B) *Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe curatele:*

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la curatul se dețrege imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după sta-rea faptică a datoriei interesele.
2. Cyotoile aduceau un venit de regiună de 8% și dividența în urma circulațiunii uriașe se mai poate neca an de an; asemenea anual se escotențioază.
3. Cyotoile pe lângă abțicere prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2 1/2 ani, după care ori-ce obli-gament de plată înceată.

C) *Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre ipototecare:*

Depurare de 15 ani	4-750/0	Depurare de 40 ani	8-150/0
32	4—0/0	46	2-960/0
30	3-750/0	50	2-850/0
33	3-500/0	60	2-650/0
33	3-300/0	65	2-330/0
33	3-250/0	70	2-300/0

După mărimea sumei împrumutate.

In plați se surprinde nu numai interesele și spesele de administrare ci și depurațiunea din capital.

Birou aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY
ARAD, Strada Salaaz Nr. 3.

In atențiunea ziditorilor!

Biroul de zidire și magazini de lemne al întreprinzătorilor de zidiri

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6 szám.

— Telefon pentru oraș și comitat 65. —

Primim ori-ce lucrări de zidire.

precum zidire de case de închiriat, cofeici private, vile, etc. în ori-ce stil: în loc și în provincie, mai departe zidirea respectivă construirea și aranjarea de ghețării, elevatori, magazine și stăluri, etc. precum și transformarea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea pereților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de cement, baze de beton, trepte, bolitură, țesele de ciment și vâlae de adăpat vîdale, canaluri de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: copertise, construcții de copertise, magazino, sopronari și alte lucrări economice pe lângă garanță de mai multă ani. Construcția de copertise de cement de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și expertizarea de edificii.

Cu bugetarii servim la dorință gratis.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

256

Cu deosebit respect:

Vollák József és Társa.

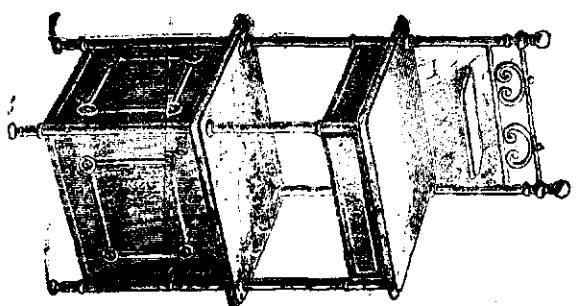
Fabrice de mobile în Arad.

Am onoare a aștepta binevoitorarea atențiunea a m. on. public asupra

fabricii mele de mobile

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavare, cărțile pentru copii oxcentate în moduli cel mai artistice. Cu începerea sezonului recomand moderatoarea de căldură pentru cuptoare, care le am în vânzare pentru prețuri enclante și excentate foarte cu gust.

Fără la comande noi și provăzente ori țrețuri și desegnată după aspect. Högler de vară recomand filogoriile mele și scunelile mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturi de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-ne binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stima.

FLEISCHER TESTVÉREK

ARAD,

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

316

Tigle

Cărămizii

mai departe tigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, tigle pentru fântâni, tigle pentru traverse, și ori-ce alte tigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabiliment fabricii de tigle și cărămizi dela Micalaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

ARAD, BIROUL CENTRAL.

298

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plată, prețuri echitabile.

Primul institut de artă sud-ungar pentru
zidirea de altare, de sculptură și de aurit.

Temesvár-Józsefváros, vis-à-vis de claustru.

Atrag atențiunea prea onoratei preoțimii și a d-lor curatori supremi bisericești, că în atelierul meu se pregătesc iconostase noi, altare, scaune episcopice și alte aranjamente complete bisericești. Pe iconostas pictez nouă icoane de artă, afară de aceea auresc și vâpșesc din nou iconostase vechi. Primește și vâpsitul de biserică. Trimit schițe de plan gratuit. La dorință călătorește la fața locului pe speșele mele. Recomand icoanele mele de relief, peatră masivă cu vâpșeală polichronică, statue sante dela 60—180 cm. mărime. *Madonna de Lourdes*, *Inima Mariei de 9 ani bogat aurite cu vâpșeală polichronică*.

De present se pregătește pe seama bisericii din Kesamare: *Inima sfântă a lui Iisus și Madona de Lourdes* în înălțime de 160 cm.

De serviciu prompt și echitabil îngrijește:

140—52

NAGY NEP. JÁNOS

Temesvár-Józsefváros, Bonnaz-utca 6 sz. (casa proprie).

Telefon 473.

Arnoul Károly urmașul lui Melocco Péter

Fabrică de cement, de piatră artificială de cement, de mozaic și plăci de marmor roman și venețian, ca întreprindere pentru zidire de beton. 179—15

Temesvár-Józsefváros, Bonnaz-utca Nr. 18.

Plăci de marmor mozaic roman și venețian. Plăci de piatră artificială cu 4 și 9 ramuri. Lespezi de marmor-mozaic cu 4 și 9 ramuri pentru pavasarea trotuarelor à la keramit și de curte. Acoste fabricate se pregătesc cu presa hidraulică cu ajutorul presiunii atmosferice de 300 cm². Mare deposit de țevi de beton ovale ori rotunde în orice mărime. Canalizare din beton concaviat între praguri încrucișate. — Impiedecarea umezelii edificiilor și pivnițelor. Plăci de acoperit, pietre artificiale hexaedrice. Reservorii, receptacule de gaz și vase de scaldat pentru băi. Tot felul de lucruri de asfalt.

Catalog în limba maghiară și germană gratuit și franco!

Nr. Telefonului în loc și în comitat 407

Asortiment de piei de fabrică

al lui

322

Veisz și Rosenberg

ARAD, Právaia principală: Szabadság-tér 1. szám.

Cel mai mare asortiment bogat în Ungaria de Sud în tot felul de mărfuri de piele indigene și din străinătate, articoli și instrumente pentru călcianari, pielari, compactori, frénari. Lucruri pentru ghete se pregătesc după măsură în timpul cel mai scurt și în modul cel mai exact.

Comandele postale se îndeplinesc cu deosebită îngrijire.

De mai multe ori premiat.

Nr. Telefonului 184.

ALOIS PIFFL

Prima fabrică de metale în Timișoara.

TEMESVÁR, Elisabetopole (Erzsébetváros) Str. Hunyady Nr. 14 (Casa proprie).

Specialist în construirea de apaducte

de instalări de băi, de closete engleze sistemul cel mai nou, de canalizare și de închideri ermetice, contra mirosului neplăcut, invenție proprie, scutită de lege, de aparate pentru spălarea de closete, canale pentru conducerea apei și apei de ploaie, precum și de closete „Millentum“ complete.

Planuri și bugete se dau la cerere gratuit și pe speșele proprii.

Mai departe fabricare de

317

DULAPURI DE GHIATA

de mărfuri de metal, unelte de culină, căzi de băi și de băeți, scaune de băi cu aparat de încălzit sistemul cel mai nou, de ornamente de zinc de tot felul, litere de metal turnate și table de inscripții de metal, precum și sigile și embleme de cupru (aramă), mesing și tinichea etc.

Liste cu prețuri stau la dispoziție gratuit.

Cu deosebită stimă:

ALOIS PIFFL.

